

ความเชื่อ

มหาเกษม บุญศรี

เรียบเรียง

สมาคมการกุศลวัดหัวลำโพง

ตีพิมพ์เป็นครั้งแรก

ในการฉลองสมณศักดิ์
ท่านเจ้าคุณพระปยุตฺตนาภมุนี

ของ

วัดหัวลำโพง พระนคร

๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕

ความเชื่อ

มหาเกษม บุญศรี

เรียบเรียง

สมาคมการกุศลวัดหัวลำโพง

ตีพิมพ์เป็นครั้งแรก

ในการฉลองสมณศักดิ์

ของ

ท่านเจ้าคุณพระปุสสญาณมุนี

วัดหัวลำโพง พระนคร

๓๐ มีนาคม ๒๔๕๕

คำนำ

เมื่อท่านพระครูปลัดสนาภิรักษ์วิวัฒน์ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะในนามเดิม คณะภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกา วัดหัวลำโพง ได้ทราบต่างก็มีมติตราโมทชนเป็นต้นพัน ได้จัดการต้อนรับ ท่านเจ้าคุณในวันที่ได้รับ พระราชทานครั้งหนึ่งแล้ว แต่เพราะเหตุที่ท่านเจ้าคุณได้เคยมีอุปการะแก่ภิกษุสามเณร และคณะอุบาสกอุบาสิกามานาน ประกอบธุรกิจเนื่องในพระศาสนาทั้งการศึกษาและการปกครอง ตลอดถึงการก่อสร้างปฏิสังขรณ์วัดมาโดยลำดับ วัดหัวลำโพงก็เจริญขึ้นโดยลำดับควรแก่เวลา คณะอุบาสกอุบาสิกาเห็นเหตุนี้จึงพร้อมกันจัดการฉลองท่านอีกตามกำลัง

สมาคมการกุศลวัดหัวลำโพง ได้ทราบแล้วก็ขอร่วมส่วนกุศลมาโดยลำดับ ตั้งแต่วันแรกที่ท่านได้

รับแล้ว เพราะสมาคมตั้งอยู่ได้ กติขยอุปการะของ
 ท่านเจ้าคุณ การสนองคุณท่านคราวนี้เพียงเล็ก
 น้อยเท่านั้น แต่ก็เต็มกำลังที่สมาคมจะทำได้ โดย
 จัดพิมพ์หนังสือเป็น ของแจกแก่ผู้มาร่วม การกุศล
 ทั้งหลาย

ขอชักชวนท่านทั้งหลายตั้งสัตยาธิษฐานอังกุณ
 พระรัตนตรัยและกุศลจริยา จงบันดาลให้ท่านเจ้าคุณ
 ตั้งอยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรย์ของเราทั้งหลายสืบไป
 ตลอดกาลนาน เทอญ ฯ

สมาคมการกุศลวัดหัวลำโพง

วัดหัวลำโพง พระนคร

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕

หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก

เรื่อง

ความเชื่อ

บทนำ

๑. เด็ก ๆ เมื่ออยู่บ้าน คงจะได้ยินได้ฟัง พ่อแม่ท่านสั่งสอนว่า หนอย่าเดินชนนะ หนอย่า เกยจรว้านนะ หนอย่าพูดคำหยาบนะ จงพูดเพราะ ๆ จงขยันเรียนหนังสือให้มีความรู้ ตักตวงวิชา จะได้เป็นคนดี พ่อแม่ท่านย่อมหาเวลามาสั่งสอนลูก ขอร่มลูก เอาใจใส่เลี้ยงดูลูกอยู่เสมอ ๆ

๒. เด็ก ๆ บางคนก็เชื่อฟัง แต่บางคนก็ไม่เชื่อ ฟัง เด็ก ๆ ที่ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ก็กลายเป็นคนดื้อ ชอบ เล่นเป็นพาลเถร ทำของให้เสียหยาบ เขาปลูกต้นไม้

ไว้ก็ถอนเล่น เค็ดคอกเล่น ขว้างปลาเล่น เขียนตามฝา
ผนังเล่น ทำถนนหนทางให้กรงวัง ตัวเนือก็ปล่อยให้
สกปรก เครื่องแต่งตัวก็เหม็นสาบ เครื่องเล่าเรียนก็
เลอะเทอะไม่น่าดู พ่อแม่ว่าอย่างไร สอนอย่างไร ก็ไม่
ทำตาม เค็ดเช่น^๕ง^๕พ่อแม่จะรักและเอ็นดูมากสักเท่าไร
เมื่อเค็ดไม่เชื่อฟังท่าน ไม่ทำตามคำสอนของท่าน ท่าน
ก็หมกหนทางที่จะทำให้เค็ดเป็นคนดีได้ ส่วนเค็ดที่เชื่อ
ฟังพ่อแม่สั่งสอน ทำตามคำสอนของพ่อแม่ก็เป็นเค็ดที่
พ่อแม่รักใคร่เพิ่มรางวัลให้ตามสมควร เช่นให้เครื่อง
แต่งตัวที่สวยงามบ้าง ให้ของกินเป็นพิเศษบ้าง ให้เค็ด
ไต่กินเป็นเวลา นอนเป็นเวลา เล่นเป็นเวลา เพราะ
ฉะนั้น เค็ดก็ชอบเชื่อฟังพ่อแม่

๓. เมื่อเค็ดโตขึ้น มีอายุ สมควร จะเล่าเรียนได้
พ่อแม่ท่านก็นำเค็ดไปฝากโรงเรียน เพื่อให้เค็ดได้เล่า
เรียนหาวิชาความรู้สำหรับตัวเค็ด เมื่อเค็ดอยู่โรงเรียน
เค็ดต้องเชื่อครูบาอาจารย์ ถ้าเค็ดไม่เชื่อครู ครูสอน
อย่างไรไม่ทำตาม เค็ดก็ไม่รู้หนังสือ ถึงจะรู้บ้าง

ก็เพียงงู ๆ ปลา ๆ รั้วไม่จริง ใช้ประโยชน์ไม่ได้ โทษ
ก็เห็นคนไม่มีวิชาความรู้ กลายเป็นคนโง่ จะทำอะไรก็
ไม่ทันเพื่อนเขา จะหากินก็ไม่ค่อยจะพอปากพอท้อง พัง
ตัวเองไม่ได้ ต้องตกเป็นภาระของพ่อแม่ ในที่สุดเด็ก
จะอายุเขาเอง การเรียนจะให้มีความรู้ ต้องเข
อกราอาจารย์ผู้สอนวิชาให้ เพราะฉะนั้น เด็กที่อยู่ใน
โรงเรียนต้องเข

๔. ครองจะเคยถามเด็กบ้างว่า ใครเป็นผู้ปกครอง
ครองของเด็ก เด็กที่อยู่กับใคร คนนั้นแหละเป็นผู้ปกครอง
ครอง เช่นเด็กอยู่กับพ่อแม่ พ่อแม่นั้นแหละเป็นผู้ปกครอง
ครองเด็ก โดยปกติคนเราไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว เราอยู่
รวมกันเป็นครอบครัวบ้าง เป็นหมู่บ้านบ้าง เป็นเมืองบ้าง
เป็นประเทศบ้าง เป็นชาติบ้าง การอยู่รวมกันอย่างนี้
ต้องมีระเบียบของความเป็นอย่างเดียวกัน แต่ที่จะให้
เป็นอย่างนั้น ต้องมีหัวหน้าคอยควบคุมสั่งแจง ให้คน
ทั้งหลายรู้ ให้คนทั้งหลายทำ ผู้เป็นหัวหน้าของหมู่
เรียกว่าเป็นผู้ปกครอง มีหน้าที่คอยดูแลช่วยทุกข์บำรุง

สุขของคนในหมู่

๕. เด็กๆ ที่อยู่บ้านคงจะได้เห็นที่บานของเด็กนั้น มีพ่อแม่และตัวเด็กด้วยหรือมีคนอื่นอีกเช่นพี่หรือน้องของเด็ก หรืออาจจะมีคนอื่น ๆ ที่อยู่รวมกันมากกว่านั้นก็ได้อีก คนที่อยู่รวมกันอย่างนี้เรียกว่าครอบครัวหนึ่ง ในครอบครัวของเด็ก พ่อแม่และเป็นผู้ปกครอง เพราะเป็นหัวหน้าของครอบครัว มีหน้าที่คอยดูแลความประพฤติของคนในครอบครัว เช่นเห็นคนในครอบครัวประพฤติไม่ดีก็ทักท้วงกล่าวตักเตือนห้ามปรามให้เลิกประพฤติอย่างนั้น แนะนำให้ทำแต่ความดีความงาม เช่นให้ขยันเล่าเรียนให้ขยันทำการงาน เป็นต้น เห็นคนในครอบครัวเจ็บไข้ก็หาพาไปหาหมอมารักษาพยาบาล เห็นคนในครอบครัวมีอันตรายเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ช่วยป้องกันแก้ไขให้ปราศจากอันตรายนั้น ๆ เห็นคนในครอบครัวเป็นสุขอยู่แล้วก็ส่งเสริมให้มีสุขยิ่งขึ้น นี้แหละหน้าที่ของผู้ปกครอง ถึงผู้ปกครองประเทศ ปกครองชาติ คือรัฐบาลก็มีหน้าที่อย่างนี้เหมือนกัน ต้องคอยดูแลความประพฤติของคน

ทั้งประเทศทั้งชาติ ต้องช่วยกันข่มขู่ข่มขู่ของคนทั้งประเทศทั้งชาติ ผู้หวังความเจริญแก่ตนต้องเชื่อผู้ปกครองทั้งแผ่นดินจนถึงที่สุดคือรัฐบาล

๖. ความประพฤติกของคนก็ คือ ความคิดความเห็นของคนก็ ที่จะเป็นอย่างเดียวกันได้ต้องอาศัยหลักความจริงคือความถูกต้องความตรง หลักความจริงนั้นคือหลักธรรมของศาสนา ศาสนาทุกศาสนามุ่งให้คนละชั่ว ประพฤติดี ผู้นับถือศาสนาไหน ต้องเชื่อผู้เป็นศาสดาของศาสนานั้น เรานับถือพระพุทธศาสนา เราต้องเชื่อพระพุทธเจ้า เพราะพระพุทธเจ้าเป็นผู้แสดงหลักธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ประเทศไทยถือไว้เป็นศาสนาของประเทศของชาติ และเป็นหลักธรรมอันเดียวกันที่จะทำให้คนทั้งชาติ ให้มีความ ประพฤติ เป็นอย่างเดียวกัน ทำคนทั้งชาติ ให้มีความภักดีความเห็นเป็นอันเดียวกัน เด็ด ๆ ไทยต้องมีพระพุทธศาสนาเป็นหลักใจทุกคน

๗. เด็ด ๆ ต้องโตขึ้นทุกวันทุกคน เมื่อร่างกายโตโตขึ้นแล้ว เครื่องแต่งตัวก็ต้องเปลี่ยนมากจน เครื่อง

กินก็มากจน ท้อยกต้องโทษขึ้น ถ้าเด็กมัวเกียจคร้าน
 ไม่เล่าเรียนหาวิชาให้มากจนแล้ว เมื่อตกส่วนต้องเคียด
 โทษเช่นนั้น จะมัวเกาะพ่อแม่กินเหมือนอย่างเข็นเด็ก
 ไม่ได้ เพราะพ่อแม่ต้องแก่เฒ่าลงทุกวัน เด็กจะต้องหา
 เลี้ยงตัวเองให้ได้ ต้องหาเลี้ยงพ่อแม่ให้ได้ เพราะฉะนั้น
 เด็กต้องเตรียมตัวหาวิชาความรู้ไว้ เมื่อโตขึ้นจะได้ใช้
 ความรู้นั้น ทำการงานหาเลี้ยงตัวเองเลี้ยงครอบครัวของตัว
 วิชาความรู้เป็นเหตุให้คนมีความคิดถูก ความคิดถูกเป็น
 เหตุให้ทำถูก ความคิดถูก การทำถูกนั้น คือความรู้จัก
 ฝึกชอบชั่วดี ความรู้จักฝึกชอบชั่วดีนั้น คือเชอตนเอง

๘. เชอตนเอง ถัดเชอกรรม คำว่ากรรมแปล
 ว่าการกระทำ สิ่งที่เราทำด้วยกาย คำที่เราพูดด้วยปาก
 เรื่องที่เราคิดด้วยใจ จัดเป็นกรรมทั้งนั้น ตกเรียกว่ากรรม
 ชั่วก็เรียกว่ากรรม กรรมทั้งคทั้งชั่ว เป็นของคนทำ ไม่
 มีใครทำให้ มั่งมีหรือยากจน เราทำเอาเอง ผลลาภ
 หรือโง่เราทำเอาเอง สุขหรือทุกข์เราทำเอาเอง ที่
 เห็นได้ง่ายเช่นเกิด จะอ่านหนังสือออก เขียนหนังสือได้

เด็กก็ต้องเรียนเอง เด็กที่ไม่เรียนก็อ่านไม่ออกเขียน
ไม่ได้ จะเรียนแทนกันก็ไม่ได้ ต่างคนต่างเรียนเอา
เองทั้งนั้น

๙. คนที่เชื่อว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เรียก
ว่าเชอกรรม เพราะกรรมเป็นตัวเองอย่างนี้ คนที่เชอ
กรรมจึงเรียกว่า เชอตนเอง

กัณฑ์ประการทั้งกล่าวมานี้ ย่อมรวมความเชอ
ไว้ ๕ สถาน คือ:-

๑. เชอพ่อเชอแม่
๒. เชอครูอาจารย์
๓. เชอผุ้ปกครอง
๔. เชอพระพุทธรูปเจ้า และ
๕. เชอกรรม

เด็ก ๆ ของเราให้แม่นยำแล้วทำตนให้มีความเชอ
อย่างนี้ โตเป็นผู้ใหญ่จะได้เป็นคนดี จะใคร่ขยายให้
เด็กฟังต่อไป.

๗ บทที่ ๑

เชื้อพ่อเชื้อแม่

๑. คนที่เก๋ๆ เรียกว่าพ่อว่าแม่นั้นแหละ คือ
ท่านผู้ให้กำเนิดแก่เด็ก ร่างกายและชีวิตของเรา
เราได้รับถ่ายทอดมาจากพ่อแม่ เราเป็นอยู่ได้ก็เพราะ
พ่อแม่เลี้ยงดูเรามาก่อน เมื่อเราเกิดใหม่ๆ ยังไม่รู้อะไร
ยังทำอะไรไม่ได้ ที่สุดเพียงจะพลิกคว่ำพลิกหงายก็ไม่ได้
หิวขึ้นมาหรือเย็นอะไรขึ้นมา ก็แต่ร้องไห้เท่านั้น ท่าน
ให้เรากิน ท่านให้เรานอน ท่านอาบน้ำชำระกายให้
เวลาเราถ่ายอุจจาระปัสสาวะ ท่านก็คอยเช็ดคอยล้างให้
สะอาด เราเล่นได้ ท่านก็หาของเล่นให้ เรานั่งห่มผ้า
ท่านก็หาเครื่องนุ่งห่มให้ หาเครื่องประดับตกแต่งให้
ทุกสิ่งทุกอย่างเราได้จากพ่อแม่ก่อนทั้งสิ้น

๒. เมื่อเราเติบโตขึ้น ร่างกายก็แข็งแรงขึ้น
อวัยวะของเราก็แข็งแรงขึ้น เช่น รั้วกัญ รั้วกัฟ รั้วกัจำ

แต่เรายังไม่มีความรู้จนถึงกับว่าอย่างไรควร อย่างไร
 ไม่ควร เมื่อเรารู้^๕อย่างไร เห็นอย่างไร ฟังอย่างไร เรา
 คงจำไว้ทุกอย่าง สิ่งเหล่านั้นก็คงมี^๕ที่ยัง ไม่ที่ยังเช่น
 ขรรคมดา เมื่อท่านเห็นเราทำไม้^๕ก็ พุทไม่เพราะ ท่าน
 ก็ห้ามไม่ให้เราทำอย่างนั้น ห้ามไม่ให้เราพูดอย่างนั้น^๕
 ท่านเห็นเราเล่นสนจะทำให้ของเสีย ท่านก็ห้ามปราม
 เรา ท่านได้ยินเราพูดเสียงดังว่ากาญจน^๕คนอื่นบ้าง คำกัน
 บ้าง ว่ากันบ้าง พูดหยายคายบ้าง ท่านก็ห้ามปรามเรา
 เมื่อเราไม่เชื่อท่าน ท่านก็ลงโทษเข็ญ^๕คน^๕ เพื่อให้เรา
 เลิกประพฤติอย่างนั้น

๓. อะไรที่เป็นความรู้แก่เรา พ่อแม่ท่านคอย
 แนะนำเราตั้งแต่การเล่น ท่านก็หาทำให้เล่น หาของ
 ให้เล่น หาเพื่อนให้เล่น ให้เล่นอย่างสนุกสนาน สอน
 ให้เล่นเป็นเวลา ให้กินเป็นเวลา ให้นอนเป็นเวลา ให้
 รู้จักพักอ่อนหวานนิ่มนวล เช่น ฉันทะ ตรีภ ค่ะ เป็นต้น^๕
 เมื่อเราโตพอจะเรียนหนังสือได้ ท่านก็นำไปฝากโรง
 เรียน เพื่อให้เราไปเล่าเรียนมีวิชาความรู้ติดตัวต่อไป

วิชาความรู้ทุกอย่างเหมาะแก่เรา ท่านก็แนะนำให้เรา
เรียนอย่างนั้น หรือเราสมัครจะเรียนวิชาอย่างใด ท่านก็
ให้เราได้เล่าเรียนตามสมัครใจ ท่านคอยช่วยเหลือ
สนับสนุนให้ท่านเล่าเรียนแก่เราจนถึงที่สุดของวิชานั้น ๆ
ถึงท่านจะต้องเหนื่อยยากลำบากอย่างไรท่านก็ยอม ถึง
ท่านจะอดขำ ท่านก็ยอม ขอให้ลูกของท่านได้วิชา
ความรู้แล้วกัน

๕. เมื่อเด็กโตขึ้นเล่าเรียนสำเร็จแล้ว มีอายุ
สมควรเป็นผู้ใหญ่ได้แล้ว ทำการงานเป็นหลักฐานแล้ว
ท่านก็หา วิชาเมียให้ตามสมควรแก่สกุล และการงาน
ทรัพย์สมบัติที่ท่านหามาได้ สะสมไว้ ท่านก็หาสะสม
ไว้เพื่อให้แก่ลูกของท่าน จะใช้เองก็ยังเสียกาย แต่
เมื่อให้แก่ลูกแล้วท่านไม่เสียกาย ถึงคราวลูกเจ็บไข้
ท่านก็ออกทรัพย์ชื้อยาหาหมอมารักษาพยาบาล ถึง
คราวทำมรดกเช่นตงซอ โกงนผไฟ ท่านก็ออกทรัพย์ให้
ถึงคราวศึกษาเล่าเรียน ท่านก็ออกทรัพย์ให้เป็นทุนเล่า
เรียน ถึงคราวทำงานท่านก็ออกทรัพย์ลงทุนให้ ถึง

คราวแต่งงาน ท่านก็ออกทรัพย์ให้ ท่านหาทรัพย์ไว้
ให้แก่ลูกแท้ ๆ

๕. พ่อแม่ท่านหวังก็แก่เล็ก รักลูก ถนอมลูก
เลี้ยงลูก พยายามปลูกฝังให้ลูกมีความรู้ความสามารถ
หวังความเจริญของงามของลูกอยู่ทุกขณะ เพราะอย่าง
นั้น เติงจิ้งควรเชื่อพ่อเชื่อแม่ การเชื่อพ่อเชื่อแม่นั้น คือ
ท่านห้ามอย่างใดก็ต้องไม่ทำอย่างนั้น ท่านแนะนำอย่าง
ใด ก็ต้องทำอย่างนั้น ต้องเว้นที่ท่านห้าม ต้องทำตาม
ที่ท่านสั่งสอน ทั้งก่อนหน้าและหลัง ต่อหน้าทำอย่างไร
หลังท่านก็ต้องทำอย่างนั้น ถ้าต่อหน้าอย่างหนึ่งลับ
หลังอย่างหนึ่ง อย่างที่เรียกว่า หน้าไหว้หลังหลอก
หรืออย่างที่ว่า ต่อหน้ามะพลับลับหลังตะโก ก็ไม่เรียก
ว่าเชื่อพ่อเชื่อแม่ ต้องเว้นสิ่งไม่ควรเว้น ทำสิ่งไม่ควรทำ
ทั้งก่อนหน้าและหลัง จึงเรียกว่าเชื่อพ่อเชื่อแม่ได้

๖. เด็กที่เชื่อพ่อเชื่อแม่ เป็นเด็กว่านอนสอน
ง่าย พ่อแม่ก็รักใคร่ คนทั้งหลายก็รักใคร่ เป็นเด็กดีมี
สัมมาคารวะ กิริยามารยาทที่สุภาพ พுகจากไฟเพราะ

นำ^๕ ฟัง ใครเห็นใครรัก^๕ เด็กที่เชื่อพ่อ^๕ เซอแม่^๕ เซนน^๕
 เมื่อ^๕ มือน^๕ ทรายก็^๕ เอา^๕ ครอบ^๕ ใต้^๕ ทร^๕ พย^๕ ที่^๕ เสย^๕ ไป^๕ ก็^๕ กลย^๕ ใต้^๕ คั้น^๕
 จง^๕ ท^๕ ฅาว^๕ ก^๕ ม^๕ าร^๕ เป็น^๕ ตัว^๕ อย่าง^๕

มี^๕ เร^๕ ือง^๕ เล^๕ ่า^๕ ว่า^๕ ท^๕ ฅาว^๕ ก^๕ ม^๕ าร^๕ เป็น^๕ ล^๕ ก^๕ พ^๕ ระ^๕ ใ^๕ ้^๕ แ^๕ ่น^๕ ค^๕ ิน^๕
 แ^๕ วน^๕ โ^๕ ก^๕ ส^๕ ล^๕ คร^๕ ึ่ง^๕ หน^๕ ึ่ง^๕ พ^๕ ระ^๕ เจ^๕ ้า^๕ พ^๕ ร^๕ ห^๕ ม^๕ ท^๕ ต^๕ ัน^๕ พ^๕ าร^๕ าด^๕ ส^๕
 ย^๕ ก^๕ ท^๕ ฅ^๕ าว^๕ ร^๕ บ^๕ ั^๕ ย^๕ พ^๕ ่อ^๕ แม่^๕ ของ^๕ ท^๕ ฅาว^๕ ก^๕ ม^๕ าร^๕ ใต้^๕ แ^๕ ่^๕ ท^๕ ฅาว^๕
 ก^๕ ม^๕ าร^๕ หน^๕ ึ่ง^๕ ไป^๕ ใต้^๕ ไ^๕ ้^๕ ม^๕ ี^๕ ไ^๕ ้^๕ ไ^๕ ้^๕ ร^๕ ัก^๕ วั^๕ หน^๕ ึ่ง^๕ เม^๕ ือ^๕ เ^๕ าะ^๕ จะ^๕ ประ^๕ หาร^๕
 พ^๕ ่อ^๕ แม่^๕ ท^๕ ฅาว^๕ ก^๕ ม^๕ าร^๕ ก็^๕ ม^๕ าย^๕ น^๕ คุ^๕ อยู่^๕ ด้^๕ วย^๕ ก^๕ ่อน^๕ พ^๕ ่อ^๕ แม่^๕ จะ^๕ ด้^๕ ก^๕
 ฅ^๕ ำ^๕ ไ^๕ ้^๕ ร^๕ ้อง^๕ ส^๕ ่ง^๕ ว่า^๕ อ^๕ ย^๕ ำ^๕ เ^๕ ็น^๕ ย^๕ าว^๕ ก^๕ ็^๕ ก^๕ ว^๕ ำ^๕ ส^๕ ัน^๕ อ^๕ ย^๕ ำ^๕ เ^๕ ็น^๕ ส^๕ ัน^๕ ค^๕
 ก^๕ ว^๕ ำ^๕ ย^๕ าว^๕ เ^๕ วย^๕ ย^๕ ่อ^๕ ม^๕ ไ^๕ ้^๕ ม^๕ ะ^๕ ะ^๕ ย^๕ ั^๕ ด้^๕ วย^๕ เ^๕ วย^๕ ย^๕ ่อ^๕ ม^๕ ะ^๕ ะ^๕ ย^๕ ั^๕ ด้^๕ วย^๕
 ค^๕ ว^๕ าม^๕ ไ^๕ ้^๕ มี^๕ เ^๕ วย^๕ ท^๕ ฅาว^๕ ก^๕ ม^๕ าร^๕ ใต้^๕ ย^๕ ิน^๕ ค^๕ ำ^๕ ส^๕ ่ง^๕ ัน^๕ ก^๕ ำ^๕ หน^๕ ค^๕ ใจ^๕
 จ^๕ ำ^๕ ไ^๕ ้^๕ ไ^๕ ้^๕ แ^๕ ่น^๕ ย^๕ ำ^๕ ค^๕ ิ^๕ ก^๕ จะ^๕ แ^๕ ก^๕ แ^๕ ้น^๕ แ^๕ แทน^๕ พ^๕ ่อ^๕ แม่^๕ อยู่^๕ เ^๕ วม^๕ อ^๕ จ^๕ ึง^๕
 ไป^๕ ส^๕ ม^๕ ค^๕ ิ^๕ ร^๕ อยู่^๕ ด้^๕ ้วย^๕ ค^๕ ว^๕ าม^๕ ฅ^๕ ำ^๕ ง^๕ ท^๕ ฅาว^๕ ก^๕ ม^๕ าร^๕ มี^๕ ค^๕ ิ^๕ ล^๕ ป^๕ าท^๕ ำ^๕ ก^๕ ิ^๕ ค^๕ พิ^๕ ณ^๕
 พ^๕ ระ^๕ เจ^๕ ้า^๕ พ^๕ ร^๕ ห^๕ ม^๕ ท^๕ ต^๕ ัน^๕ ไ^๕ ้^๕ ท^๕ ร^๕ ง^๕ ส^๕ ค^๕ ย^๕ ไ^๕ ปร^๕ ก^๕ ไ^๕ ้^๕ เ^๕ ำ^๕ อยู่^๕ ใน^๕ ร^๕ าช^๕
 ส^๕ ำ^๕ น^๕ ก^๕ ท^๕ ฅาว^๕ ก^๕ ม^๕ าร^๕ ท^๕ ัง^๕ ใจ^๕ ไป^๕ ฎ^๕ ย^๕ ิ^๕ ติ^๕ ร^๕ าช^๕ ก^๕ าร^๕ เ^๕ ็น^๕ ไ^๕ ด้^๕ ้วย^๕ ค^๕ ว^๕ าม^๕
 ไ^๕ ้^๕ ว^๕ ำ^๕ ง^๕ ใจ^๕ ไ^๕ ปร^๕ ก^๕ ไ^๕ ้^๕ เ^๕ ็น^๕ ค^๕ ำ^๕ แ^๕ หน^๕ ึ่ง^๕ ส^๕ ำ^๕ ร^๕ ด้^๕

วั^๕ หน^๕ ึ่ง^๕ พ^๕ ระ^๕ เจ^๕ ้า^๕ พ^๕ ร^๕ ห^๕ ม^๕ ท^๕ ต^๕ ัน^๕ ไ^๕ ้^๕ ท^๕ ร^๕ ง^๕ ร^๕ อด^๕ พ^๕ ระ^๕ ท^๕ ัน^๕ ง^๕ มี^๕ ท^๕

พระมเหสี ทั้งแคว้น โกลศและพาราณสี ได้เป็นพระเจ้า
แผ่นดินของแคว้นทั้งสอง เพราะเชื้อพ่อเชื้อแม่ ๖

เด็ก ๆ จึงทักถามวามารเป็นตัวอย่าง แม่พ่อแม่จะ
ตายไปแล้วก็ยังเชื้ออยู่ เพราะเชื้อพ่อแม่นั่นเอง จึงได้
เป็นพระเจ้าแผ่นดินของแคว้นทั้งสอง จึงเกิด คนที่
เชื้อพ่อเชื้อแม่อย่างนี้ เด็ก ๆ จึงเป็นคนเชื้อพ่อเชื้อแม่
ต่อไปจะได้เป็นคนดี ๆ

บทที่ ๒

เชอครูอาจารย์

๑. คนที่สอนสิ่งที่เราไม่รู้ให้รู้ สอนเราให้มี
วิชาความรู้ ฝากเราให้ใช้วิชาความรู้นั้นเป็นประโยชน์
ได้ เรียกว่าครูอาจารย์ เรียกติดปากว่าครูบาอาจารย์
เกิดที่อยู่โรงเรียนย่อมรู้จักว่าใครเป็นครูของตน ครูของ
เก็กนั้นแหละเด็กต้องเชอ เพราะเป็นผู้สอนวิชาความรู้
ให้ นอกจากสอนวิชาความรู้แล้ว ครุยังคอยห้ามปราม
มิให้เด็กประพฤติชั่ว คอยแนะนำสั่งสอนให้เด็กประพฤติ
แต่ในทางที่ดีที่ชอบ ฝากให้เด็กรู้จัก ให้เด็กรู้จักฟัง
ให้เด็กรู้จักคิดรู้จักทำ จนเด็กรู้จักคิดรู้จักทำ เพราะ
ฉะนั้นเด็กต้องเชอครูอาจารย์

๒. เมื่อเด็กยังอ่านหนังสือไม่ออก ครูท่านก็
สอนให้อ่าน เด็กเชอท่านเด็กอ่านหนังสือออก เมื่อ

เด็กยังเขียนหนังสือไม่ได้ ครของท่านก็สอนให้เขียน เด็ก
 เชอท่านเด็กก็เขียนหนังสือได้ เด็กก็คิดเลขไม่ได้ คร
 ท่านก็สอนให้คิด เด็กเชอท่านเด็กก็คิดเลขได้ เด็กทำ
 เลขไม่ได้ ครท่านก็สอนให้ เด็กเชอท่านเด็กก็ทำเลขได้
 วิชาความรู้อื่นใดที่ควรจะรู้ ท่านก็สอนให้ เด็กเชอ
 ท่านเด็กก็มีวิชาความรู้ ครท่านพยายามทกลอย่าง ที่จะ
 ให้เด็กมีความรัก มีความรู้ติดตัว ถ้าเด็กไม่เชอครู
 เด็กก็ไม่มีวิชาความรู้ ๑

๓. เราจะสังเกตเห็นได้ว่า เด็กที่ไม่เชอครูนั้น
 อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่เป็น สอบไล่ก็ตก
 ถึงเวลาครูให้เล่นก็ไม่เล่น ถึงเวลาครูให้เรียนก็ไม่เรียน
 เวลาเขาเรียนก็เล่น ถ้าไม่เล่นก็นั่งหลับอย่าง คุยกันข้าง
 หอยอกเข่ากันข้าง นั่งเหม่อลอย นั่งคอยเวลาจะให้เลิก
 ข้าง แกล้งไม่สยบตาไปเสียข้าง เด็กที่ไม่เชอครูแล้ว
 ประพฤติอย่างนี้ จะมีความรู้อย่างไรได้ ถึงจะรู้อย่างดี
 เป็นอย่างทีทุกคนว่า รู้อย่างงูๆปลาๆ ไม่จริงไม่แท้
 ไม่นั่นอน

๔. ความรู้ไม่จริงนั้น ถึงคราวจะเขียนก็เขียน
ไม่ได้จริง ถึงคราวจะอ่านก็อ่านไม่ได้จริง วิชาความรู้
ทั้งหลาย ถ้ารู้ไม่จริงแล้ว เป็นอย่างนั้นทั้งนั้น ง่าย ๆ
ง่าย ๆ เช่นการเดินทาง ถ้าเราไม่รู้จักทางจริง ๆ เมื่อ
พบทางแล้ว เกิดสงสัยขึ้นว่า ทางที่เราจะไปนั้น ทาง
นี้ใช่หรือไม่หนอ เพียงเท่านั้นก็ทำให้ช้า ถ้าไปทางผิด
ก็ไม่ถึงจุดหมายที่เกี่ยว ถ้ายังเฉื่อยชล่าช้า ก็ทำให้ล่าช้า
การทำความถูกต้องการค้นคว้าเช่นนั้น เราจะเอาความแน
นอนอย่างไรได้ ทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าจะให้มันนอนคง
ให้จริง อันวิชาความรู้นั้น แม้ถึงจะมีติดตัวอยู่อย่าง
เกี่ยว ก็ขอให้จริงเถิด ทำให้เกิดประโยชน์ได้ ๆ

๕. แต่ที่จะให้มีความรู้จริงได้นั้น เราต้องมี
ความขยัน เราต้องเชื่อครุสสอน คนที่เชื่อครุ มีความ
เคารพอ่อนน้อมต่อครุ ทำสิ่งที่ครุสอนให้ทำ ประพฤติ
ตามทศครูสั่งสอน คนที่เชื่อครุอย่างนั้น ครุท่านก็เมตตา
ส่งสาร ส่งออก ส่งใจ สอนวิชาให้จน สันความรู้ของท่าน
แก่ที่เชื่อครุก็ได้รับความรู้จากครุ ทั้งได้อาศัยความรู้

นั้นแหละช่วยตัวได้ คนเชอครย่อมทำความเจริญให้แก่
 ตัวเอง ทำความเจริญให้แก่คนอื่น ทำความเจริญให้
 แก่ประเทศชาติ จงฟังเรื่องที่เล่าให้ฟังต่อไปนี้เป็นตัวอย่าง

มีเรื่องเล่าว่า ครั้นโบราณนานมาแล้ว มีมานพ
 ชาวเมืองพาราณสีคนหนึ่งไปเรียนวิชาในสำนักทิสยา-
 โมชเมืองทักกะศิลา มานพคนนี้เป็นคนเชอคร มีความ
 เคารพนบนอบครู ครูสอนอย่างไรก็ทำตาม มีความ
 ขยันหมั่นเรียน แต่เป็นคนขี้ฉ้อขี้โกง จำอะไรไม่ได้
 ครูก็มีความเมตตาสงสาร ปรารภจะให้มานพคน
 นี้มีความรักเขาบ้าง แต่ก็ไม่ได้สำเร็จ เพราะมานพคน
 จำอะไรไม่ได้ เมื่อเลิกทงหลายที่เรียนร่วมกัน เรียน
 สำเร็จแล้วจะกลับภูมิลำเนาเดิมของตน ถึงมานพชาว
 เมืองพาราณสีนั้นก็จะกลับบ้านเหมือนกัน อาจารย์มี
 ความกรุณามาก จึงไ้ยกมอบตัววิชาพิเศษให้แก่มานพ
 คนนั้น ให้มานพท่องจำได้ก็แล้วสั่งว่า จงจำไว้
 สำหรับเป็นเครื่องเลี้ยงตัวต่อไปภายหน้า เก่งนักถา
 อาจารย์กลับมายังบ้านของตน เมื่อกลับมาถึงบ้านแล้ว

พ่อแม่ญาติพี่น้องก็กลัวพากันต้อนรับด้วยความยินดี

อยู่มาวันหนึ่ง เป็นเวลากลางคืนก็ทรงเสด็จพระเจ้าแผ่นดินเมืองพาราณสีปลอมพระองค์เสด็จไปตามหมู่บ้าน เมื่อไปถึงมานพคนนั้น ขณะนั้นเป็นเวลาที่เขาโรงกำลังจะทำการลักทรัพย์ในบ้านนั้น พ่อก็มานพนั้นคนนั้นจึงกล่าวมนต์นั้น พวกโรงสำคัญว่าเจ้าของบ้านรู้ จึงพากันรีบหนีไป พระเจ้าแผ่นดินได้ทอดพระเนตรเห็นเหตุการณ์โดยตลอด เสด็จกลับพระราชวัง รุ่งเช้าก็โปรดให้คนไปตามมานพนั้นมาเฝ้า รับสั่งถามไถ่ความว่า มานพคนนั้นเรียนวิชากลับมาจากเมืองตักกะศิลา พระเจ้าแผ่นดินจึงขอเรียนมนต์บทนั้น มานพนั้นก็ให้เรียน พระราชทานทรัพย์พนทนึ่งแก่มานพนั้น เพื่อบูชาครู

ครึ่งหนึ่ง เสนาบดีร่วมคึกคักขกฏกับช่างกลบกระปลงชีวิตพระเจ้าแผ่นดิน วันหนึ่งขณะปลงพระมัสสุหมายจะเชือกกันพระศอให้ขาดโดยฉับเดียว จึงหนีไปสยัคมีคโกน ทันใดนั้นพระเจ้าแผ่นดินทรงระลึกถึงมนต์

ที่เรียนมาแต่มาณพนันไ้ จึงตรัสขึ้น ช่างกตัญญูเข้าใจ
ว่าพระเจ้าแผ่นดินทรงทราบ ทลใจหมอบลงที่พระบาท
ทูลขอชีวิตไว้ จึงทรงสัจตามวิสัยพระเจ้าแผ่นดิน
ทรงทราบเรื่องจากช่างกตัญญูตลอดไปรตให้เสนาบดีมา
มาเฝ้า ทรงถอดจากตำแหน่งแล้วเนรเทศออกจากแคว้น
แคว้น ทรงระลึกว่าพระองค์ไ้ชีวิตเพราะอาศัยมานพคน
นั้น จึงพระราชทานตำแหน่งเสนาบดีแก่มาณพนัน มานพ
นั้นก็ตั้งใจทำราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความ
สุขสำราญตลอดชีวิต ฯ

จงกตัญญู มาณพนันไ้เป็นเสนาบดีก็เพราะเชอครู
อาจารย์เป็นมูลเดิมแท้ ๆ เตก ๆ จงเขาเป็นตัวอย่าง การ
เชอครูอาจารย์ยอมให้ผลอย่างนี้ เพราะฉะนั้น เตกทั้ง
หลายจึงเป็นคนเชอครูเด็ก

๘
บทที่ ๓

เชื้อผู้ปกครอง

๑. บ้านเมืองของเรา^๕นี้เรียกว่าประเทศไทย ประ^๕เทศจะ^๕คงเป็นประเทศไ^๕ก็^๕ต้องมีผู้ปกครองประเทศ ผู้^๕ปกครองประเทศคือ รัฐบาลของ พระบาทสมเด็จพระเจ้า^๕อยู่หัวของชาวไทย รัฐบาลคือคณะบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจของประชาชนทั้งชาติ ในการปกครองนั้นรัฐ^๕บาลได้แบ่งส่วนออกไปเป็นกระทรวงทบวงกรมต่างๆ มีหน้าที่ปฏิบัติงานเพื่อช่วยทุ^๕ขบำรุงสุขของประชาชนเป็นส่วนรวม

๒. คนเราจะอยู่ลอยๆ โดยไม่มีผู้ปกครองไม่ได้ ถ้าอยู่อย่างนั้นเรียกว่าเป็นคนหลงลอยหรือคนจรจัด คน^๕เช่นนี้^๕จะมีความสุขอย่างไรได้ ถึงแม้ส่วนเฉพาะตัวเองจะ^๕เป็นไป^๕ได้ เช่นมีกินมีใช้ตามต้องการเพราะคนหา^๕ได้ก็ตาม แต่ถ้าเราไม่มีผู้ปกครองแล้ว การหา^๕กินก็จะซั^๕

ซึ่ง เมื่อมีใครมาข่มเหงเรา ประทุษร้ายเรา ประทุษ
 ร้ายทรพียสมบัติของเรา เราจะไต่ใครข่มกัน เราจะ
 ไต่ตำรวจที่ไหน เราจะไต่ศาลที่ไหนเป็นผู้ตัดสิน เรา
 จะไต่ใครเป็นผู้ลงโทษให้เรา เรืองเหล่านเราจะต้อง
 อาศัยผู้ปกครองบ้านเมืองทั้งนั้น เราไม่ได้ขี้ขลาดๆ เรา
 มีผู้ปกครองเป็นหลายชั้น ชั้นสูงสุดของเราก็คือรัฐบาล
 รัฐบาลเป็นผู้ปกครอง ดูแลความสุข ความทุกข์ ของเรา
 รัฐบาลเป็นผู้คอยช่วยทุกข์บำรุงสุขของพวกเรา สิ่งใดเป็น
 ทุกข์แก่เรา รัฐบาลคอยกำจัดให้ สิ่งใดที่เป็นความสุข
 แก่เรา รัฐบาลคอยส่งเสริมให้

๓. เด็กอยู่ในบ้านของเด็ก เด็กก็มีพ่อแม่
 แห่ละเป็นผู้ปกครองเด็ก และ คนในบ้าน ของเด็ก ทั้งหมด
 เพราะคนที่ เป็นพ่อแม่หรือผู้เป็นหัวหน้าของครอบครัวนั้น
 เป็นผู้คอยดูแลความสุขความทุกข์ของคนในครอบครัวทั้ง
 หก เช่นพ่อแม่ของเด็กท่านใดคอยดูแลเด็กมีกินมีใช้
 หรือไม่มี มีอันตรายอะไรเกิดขึ้นแก่เด็กบ้างหรือไม่ พ่อ
 แม่ท่านใดคอยดูแลอยู่อย่างนี้ อย่างไรไม่มีท่านใด

คอยหามาไว้ อย่างไหนมีแล้วท่านก็ต้องคอยบำรุงไว้ ท่าน
 ต้องทำการงานด้วยความเห็นชอบยากลำบาก ต้องอาบ
 เหนียงต่างน้ำ ต้องตรำฝนตรำแดด หาทรมัยมาเลี้ยง
 กันให้เป็นสุข ถึงเวลากินก็กกไก่กิน ถึงเวลานอนก็กก
 ไก่นอน ถึงเวลาเล่นก็กกไก่เล่น ถึงเวลาเรียนก็กก
 ไก่เรียน ถึงคราวเจ็บไข้ท่านก็จัดการรักษาพยาบาล
 มีความสวัสดีสบายทุกอย่าง นี่ก็เพราะเราเป็นผู้ปกครอง

๔ รัฐบาลเป็นผู้ปกครองประเทศ เก่ง ๆ ก็เป็น
 หน่วยหนึ่งของคนในประเทศ เก่ง ๆ ก็อยู่ในความคุ้ม
 ครองของรัฐบาลด้วย ในการปกครองนั้น รัฐบาลมีไ้
 กระทำตามลำพัง รัฐบาลมีกฎหมายของประเทศเป็น
 หลักปฏิบัติทั้งต้นแต่กฎหมายรัฐธรรมนูญ ในการช่วย
 ทดข้อบำรุงสุขของประชาชนนั้น รัฐบาลได้ออกกฎหมาย
 เพื่อป้องกันเหตุร้ายมิให้เกิดแก่ประชาชน เช่นมีกฎ
 หมายห้ามกันมิให้คนกระทำการชั่วร้ายต่าง ๆ ทั้งต้นแต่
 การประทุษร้ายกัน หากมีใครประทุษร้ายกันชน รัฐบาล
 ก็มีกฎหมายไว้คุ้มครองประชาชนจับกุมคนทกระทำ

ผิดเช่นนั้นมาลงโทษ รัฐบาลมีกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สิน
สมบัติของประชาชน ฝ่ายใดที่จะเป็นความสมบูรณ์พล
สุขของประชาชน รัฐบาลก็มีกฎหมายส่งเสริม เช่น
ส่งเสริมการทำมาหากินของประชาชนบ้าง ส่งเสริม
สมรรถภาพของประชาชนบ้าง กฎหมายต่างๆ ที่รัฐบาล
ออก ก็เพื่อช่วยทุกชั้นบำรุงสุขประชาชนนั่นเอง

๕. รัฐบาลเป็นบุคคลซึ่งมีจำนวนน้อยย่อมไม่
สามารถจะดูแลคนทั่วทั้งประเทศ รัฐบาลจึงต้องมีเจ้า
หน้าที่ไว้ในส่วนนั้นๆ เช่นมีตำรวจไว้สำหรับจับผู้ทำผิด
กฎหมาย มีศาลไว้สำหรับตัดสินความ มีผู้ปกครองไว้
สำหรับประจำคอยดูแลความสุขความทุกข์ของประชาชน
ในดินนั้นๆ เช่นในหมู่บ้านก็มีผู้ใหญ่บ้านไว้เป็นผู้แทน
รัฐบาลประจำอยู่ ในตำบลก็มีกำนันไว้เป็นผู้แทน ใน
อำเภอก็มีคณะกรรมการอำเภอ ซึ่งมีนายอำเภอเป็นหัว
หน้าไว้เป็นผู้แทน ในจังหวัดก็มีคณะกรรมการจังหวัด
ซึ่งมีข้าหลวงประจำจังหวัดไว้เป็นผู้แทน ในคณะรัฐบาล
เองก็มีหัวหน้าคณะเรียกโดยตำแหน่งว่า นายกรัฐมนตรี

รัฐบาลมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อ
ช่วยทบทวนารัฐธรรมนูญของประชาชนอยู่อย่างนี้ การอยู่ของ
เราจึงเป็นสุขสำราญ

๖. เราผู้อยู่ภายใต้การปกครอง ทั้งต้นแต่พ่อ
แม่ตลอดถึงรัฐบาลผู้ปกครองประเทศ เราก็ต้องเชื่อฟัง
กันตั้งแต่ต้นมา ว่าเฉพาะผู้ปกครองประเทศนั้น เราต้อง
เชื่อฟังกัน เราอยู่ในหมู่บ้าน เราต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่บ้าน
เราอยู่ในตำบล เราต้องเชื่อฟังกำนัน เราอยู่ในอำเภอ
เราต้องเชื่อฟังนายอำเภอ เราอยู่ในจังหวัด เราต้อง
เชื่อฟังข้าหลวงประจำจังหวัด เราอยู่ในประเทศ เรา
ต้องเชื่อฟังผู้นำของประเทศ เราต้องเชื่อฟังกันอย่างนี้
เราจึงจะมีหลักปฏิบัติกันได้

๗. ถ้าเราทั้งหลาย ผู้อยู่ร่วมประเทศ เดียวกัน
ไม่เชื่อฟังกันอย่างนี้แล้ว เราจะมีหลักอะไรในการปฏิบัติ
เมื่อเราไม่มีหลักในการปฏิบัติแล้ว เราก็จะกลายเป็นต่าง
คนต่างคิด ต่างคนต่างทำ เราก็ต้องแตกแยกกัน เรา
แตกแยกกันแล้ว เราจะมีกำลังที่ไหม้ ถ้าคนในครอบ

ครัวแตกกัน ครอบครัวนั้นก็เสื่อมสูญ ถ้าคนในหมู่บ้าน
 แตกกัน หมู่บ้านนั้นก็ไม่มีสุข ถ้าคนในประเทศแตกกัน
 ประเทศนั้นก็ล่มจม กองทัพแตกกัน กองทัพก็ต้องแพ้
 สงคราม ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะไม่เชื่อฟังกัน เมืองเวสา
 ลซึ่งมีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ครัวหนึ่ง
 ถูกวิบัติสลายพวหมณเฑียร คนแตกกันออกเป็นหมู่เป็น
 พวก เมื่อพระเจ้าอชัฏศัตร์ยกทัพไปรบ หัวหน้าประเทศ
 สั่งการทัพ คนทั้งหลายไม่เชื่อหัวหน้า เมืองเวสา
 แดก นั้นเป็นเพราะไม่เชื่อหัวหน้า จึงเสียเมือง

๔. เมื่อคนทั้งหลายต่างเชื่อฟังกันแล้ว การ
 ปฏิบัติงานด้วยความเชื่อฟัง คนทั้งหลายก็จะเป็นอันหนึ่ง
 อันเดียวกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้น ย่อมมี
 กำลังสามารถจะดำรงตนอยู่ได้ เช่นคนในครอบครัวยุติ
 ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว ครอบครัวนั้นก็จะยืนยงมั่นคง
 แน่นหนา คนในหมู่บ้านเชื่อฟังผู้เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน
 หมู่บ้านนั้นก็อยู่เย็นเป็นสุข คนในประเทศเชื่อฟังผู้นำ
 ของประเทศ ประเทศก็มั่นคงถาวร ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะ

เราเชื่อฟังกัน เมืองเวสาลทกล่าวมาแล้วนั่นเอง ครัง
 ยังเชื่อฟังกันอยู่ แม้มีศัตรูมาประชิด แต่ประชาชนเชื่อ
 ผู้เป็นหัวหน้า หัวหน้าสั่งอย่างไร คนทั้งหลายก็ปฏิบัติ
 เมืองเวสาลก็สามารถรักษาเมืองไว้ได้ รบชนะต่อศัตรู
 นั้นเป็นเพราะชาวเมืองมีความเชื่อฟังผู้เป็นหัวหน้า จึง
 รักษาเมืองไว้ได้

๔. เด็กทั้งหลายต้องมีความเชื่อถึงที่กล่าวมาน
 แม้ถึง เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไปภายหน้าก็จงมีความเชื่อ
 อย่างนี้เถิด เพราะความเชื่อฟังกันนั้น ย่อมจะทำให้เกิด
 ความสมบูรณ์แก่ตนเองโดยแท้

บทที่ ๔

เชื่อพระพุทธเจ้า

๑. เมื่อเด็กอยู่กับบ้าน พ่อแม่ท่านก็สอนให้เด็ก
ไหว้คนโน้น ไหว้คนนั้นบ้าง นอกจากนั้นแล้วท่านยังสอนให้
ไหว้พระด้วย การไหว้พระนั้น โดยปรกติท่านสอนให้
กราบถึงสามไปครั้งเสมอ ที่เป็นอย่างนั้นก็เพราะมีความ
ประสงค์ว่า ไหว้พระพุทธเจ้าหนึ่ง ไหว้พระธรรม
หนึ่ง ไหว้พระสงฆ์หนึ่ง เมื่อเด็กมาอยู่โรงเรียนแล้ว
ครูอาจารย์ยังสอนให้เด็กสวดมนต์ไหว้พระอีก บางวันก็
ให้เด็กฟังโอวาทของพระที่ท่านสอน ท่านอบรมอย่างนี้
เพราะเด็ก ๆ เป็นเด็กไทย ชาติไทยเป็นชาติที่นับถือพระ
พุทธศาสนา พระพุทธศาสนาก็เป็นหลักของประเทศไทย
ผู้นับถือพระพุทธศาสนาต้องเชื่อพระพุทธเจ้า เพราะพระ
พุทธเจ้าท่านเป็นผู้แสดงหลักธรรม

๒. พระพุทธเจ้า ท่านก็เป็นคนอย่างเราแหละ

ท่านเป็นลูกพระเจ้าแผ่นดินเมืองกบิลพัสดุ์ ท่านเป็นคน
ฉลาดและขยัน ทำอะไรทำจริง เมื่อโตลงมือทำแล้ว
ถ้าไม่สำเร็จก็ไม่เลิก เมื่อท่านยังเป็นเด็กอยู่ ท่านก็เล่า
เรียนเหมือนอย่างเด็กทั้งหลายตนเอง ท่านขยันเล่าเรียน
กวี ท่านเรียนอะไรก็สำเร็จ เมื่อท่านเสด็จการเล่าเรียน
แล้ว ท่านได้ครองบ้านครองเมือง แต่ท่านไม่พอใจระ
ครองเมือง จึงออกบวชหาความจริงต่อไป ในที่สุดก็
พบความจริงคือหลักธรรมสัพพัญญู ข้อที่ท่านค้นคว้า
จนพบความจริงซึ่งยังไม่มีใครพบนั้น เรียกว่าตรัสรู้
คนทั้งหลาย จึงเรียกท่านว่าพระพทธเจ้าตั้งแต่วันตรัสรู้
นั้นมา

๓. พระพทธเจ้า ท่านเป็นผู้มีกายบริสุทธิ์ มี
วาจาบริสุทธิ์ มีใจบริสุทธิ์ เมื่อท่านได้ตรัสรู้แล้ว
ท่าน จึงสั่งสอนคนทั้งหลายให้รู้ ความจริง ตาม ท่าน
คำสอนของท่าน เรียกว่าพระธรรม คนที่ปฏิบัติ
ตามคำสอนของท่าน ออกบวชอย่างท่านเรียกว่า
พระสงฆ์ เพราะคนทั้งหลายไม่เหมือนกัน ท่านจึงวาง
หลักคำสอนของท่านไว้เป็น ๓ ชั้น คือชั้นที่ท่านสอน

คนให้ละชั่ว ชั้นที่ ๒ ท่านสอนให้คนประพฤติดี ชั้น
ที่ ๓ ท่านสอนคนให้มีความบริสุทธิ์ คนที่ประพฤติตามคำ
สอนของท่านได้เป็นคนดีทุกคน เพราะฉะนั้น คนที่นับ
ถือพระพุทธศาสนาต้องเชื่อพระพุทธเจ้า

๔. พระพุทธเจ้า ท่านสอนตามเป็นจริงทุกอย่าง
คำสอนของท่านจึงเชื่อได้ คนที่เชื่อท่านแล้ว ทำตาม
คำสอนของท่านเป็นคนดีทุกคน จึงถูกชายสังฆาละ
เป็นตัวอย่าง

มีเรื่องเล่าว่า ครั้งพระพุทธเจ้ายังอยู่ มีเด็กชาย
ชาวเมืองราชคฤห์คนหนึ่งชื่อสังฆาละ เมื่พ่อของเขา
ใกล้จะตาย ได้สั่งให้เขาให้วัดสังฆาละ ในวันหนึ่งเขากำลัง
ให้วัดสังฆาละตามคำสั่งของพ่อเขาอยู่ เขื่อนนั้น พระพุทธ
เจ้าไปพบเขากำลังให้วัดสังฆาละต่าง ๆ มีทศเสนอกิตติ ไชย
ชัยเขื่อนขวาเป็นต้น จึงถามเขาว่าให้วัดอะไร เขาคอย
ว่า ให้วัดสังฆาละตามคำสั่งของพ่อ พระพุทธเจ้าท่านจึงแนะ
ให้เขาให้วัดใหม่ คือให้ให้พ่อแม่แทน ให้วัดเขื่อน
หน้า ให้ให้วัดภูเขารอยแทนให้วัดเขื่อนขวา ให้

ด้ว^๕ย^๕าร^๕ุง^๕เม^๕ีย^๕ให้^๕เม^๕ีย^๕ย^๕าร^๕ุง^๕ด้ว^๕ แ^๕ท^๕น^๕ให้^๕ว^๕ี^๕ท^๕ี^๕เบ^๕เ^๕อง^๕ห^๕ล^๕ง^๕ ให้^๕
 วั^๕ร^๕ั^๕ก^๕ษ^๕ก^๕เ^๕ม^๕ท^๕ร^๕ก^๕ัน^๕แ^๕ล^๕เ^๕ก^๕ัน^๕แ^๕ท^๕น^๕ให้^๕ว^๕ี^๕ท^๕ี^๕เบ^๕เ^๕อง^๕ช^๕ำ^๕ย^๕ ให้^๕ส^๕ง^๕
 เ^๕ว^๕ระ^๕ให้^๕ค^๕ัน^๕ท^๕ำ^๕ก^๕ำ^๕ร^๕ำ^๕ง^๕ำ^๕น^๕ของ^๕ค^๕ัน^๕แ^๕ท^๕น^๕ให้^๕ว^๕ี^๕ท^๕ี^๕เบ^๕เ^๕อง^๕ท^๕ำ^๕ ให้^๕
 ย^๕ำ^๕ร^๕ง^๕ส^๕ม^๕ณ^๕ะ^๕พ^๕ร^๕ำ^๕ห^๕ม^๕ัน^๕แ^๕ท^๕น^๕ให้^๕ว^๕ี^๕ท^๕ี^๕เบ^๕เ^๕อง^๕บ^๕น^๕ เม^๕อ^๕พ^๕ร^๕ะ^๕พ^๕ท^๕ษ^๕เจ^๕ำ^๕
 ส^๕อ^๕น^๕ให้^๕เ^๕ห^๕ำ^๕ให้^๕ว^๕ี^๕ท^๕ี^๕ค^๕อ^๕ย^๕ำ^๕ง^๕ัน^๕ เ^๕ก^๕เ^๕ก^๕ช^๕ำ^๕ย^๕ส^๕ิง^๕ค^๕ำ^๕ล^๕ก^๕ะ^๕ก^๕เ^๕ช^๕เ^๕อ^๕ฟ^๕ง^๕
 แ^๕ล^๕เ^๕ท^๕ำ^๕ท^๕ำ^๕ม^๕ โ^๕ด^๕เ^๕เ^๕น^๕ผู้^๕โ^๕ห^๕ย^๕เ^๕น^๕ช^๕ำ^๕ก^๕เ^๕ี^๕ป^๕ระ^๕ก^๕อ^๕บ^๕ก^๕ำ^๕ร^๕ำ^๕ง^๕ำ^๕ไ^๕้^๕
 เ^๕เ^๕น^๕ห^๕ล^๕ก^๕ฐ^๕ำ^๕น^๕ มี^๕ค^๕ว^๕ำ^๕ม^๕ั^๕ง^๕ค^๕ั^๕ง^๕ส^๕ม^๕ม^๕ุ^๕ร^๕ณ^๕ ค^๕ำ^๕ร^๕ำ^๕ง^๕ส^๕ก^๕ล^๕ของ^๕ค^๕ัน^๕
 ให้^๕ถ^๕ำ^๕ว^๕ร^๕ม^๕ัน^๕ค^๕ง^๕ท^๕่อ^๕ไป^๕

เ^๕ก^๕เ^๕ก^๕ช^๕ำ^๕ย^๕ส^๕ิง^๕ค^๕ำ^๕ล^๕ก^๕ะ^๕เ^๕เ^๕น^๕อ^๕ย^๕ำ^๕ง^๕ัน^๕ ก^๕เ^๕เ^๕พ^๕ระ^๕เ^๕ห^๕ำ^๕เ^๕น^๕
 ค^๕ัน^๕เ^๕ช^๕เ^๕อ^๕ฟ^๕ง^๕อ^๕ย^๕ู่^๕ช^๕น^๕ท^๕น^๕ง^๕แ^๕ล^๕ว^๕ ท^๕่อ^๕ม^๕ำ^๕เ^๕ห^๕ำ^๕ก^๕เ^๕พ^๕ย^๕พ^๕ร^๕ะ^๕พ^๕ท^๕ษ^๕เจ^๕ำ^๕
 ไ^๕้^๕เ^๕อ^๕ฟ^๕ง^๕ค^๕ำ^๕ส^๕อ^๕น^๕ของ^๕ พ^๕ร^๕ะ^๕พ^๕ท^๕ษ^๕เจ^๕ำ^๕ เ^๕ห^๕ำ^๕ก^๕เ^๕ช^๕เ^๕อ^๕ฟ^๕ง^๕ แ^๕ล^๕เ^๕ท^๕ำ^๕ท^๕ำ^๕ม^๕
 พ^๕ร^๕ะ^๕พ^๕ท^๕ษ^๕เจ^๕ำ^๕อ^๕ก^๕ เ^๕ห^๕ำ^๕เ^๕ง^๕ม^๕ค^๕ว^๕ำ^๕ม^๕ส^๕ข^๕ส^๕ม^๕ม^๕ุ^๕ร^๕ณ^๕อ^๕ย^๕ำ^๕ง^๕ัน^๕

เ^๕ก^๕เ^๕ก^๕ๆ^๕ท^๕ง^๕ห^๕ล^๕ำ^๕ย^๕ง^๕ค^๕เ^๕น^๕ค^๕ว^๕อ^๕ย^๕ำ^๕ง^๕ ท^๕่อ^๕ไป^๕เ^๕ะ^๕ไ^๕้^๕ค^๕ั^๕ง^๕
 เ^๕เ^๕น^๕อ^๕ค^๕ั^๕ง^๕ค^๕ว^๕เ^๕เ^๕น^๕ค^๕ัน^๕ม^๕ั^๕ง^๕ค^๕ั^๕ง^๕ส^๕ม^๕ม^๕ุ^๕ร^๕ณ^๕เ^๕เ^๕ม^๕อ^๕น^๕อ^๕ย^๕ำ^๕ง^๕ัน^๕

บทที่ ๕

เชือกกรรม

๑. คำว่ากรรม แปลว่าการกระทำ ได้แก่กริยา
ที่เราทำด้วยกายบ้าง พูดด้วยปากบ้าง คิดด้วยใจบ้าง
นี้เรียกว่ากรรม เช่นเด็กเขียนหนังสือเป็นกรรม
เด็กคิดก๊อปปี้เป็นกรรม กรรมมี๒อย่าง คืออย่างหนึ่ง ชั่ว
อย่างหนึ่ง ทั้ง ๒ อย่างนั้นเป็นของคนทำ ใครทำก็เป็น
ของคนนั้น ทำแทนกันไม่ได้ ถึงแม้จะมีเรื่องที่เรารักกัน
เห็นกันว่า ทำแทนกันได้ ในบางอย่างนั้นก็ตาม แต่ความ
จริงก็เป็นของตัวท่านเอง เช่น เด็กเขียนหนังสือได้ อ่าน
หนังสือได้ เด็กก็เขียนได้เอง อ่านได้เอง ถึงจะวานคน
อื่นเขียนแทนได้อ่านแทนได้ก็ตาม แต่ความจริงนั้นก็ไม่ใช่
เด็กเขียน ไม่ใช่เด็กอ่าน ที่แท้ใครเขียนใครอ่าน
ก็คนนั่นเอง

๒. ที่ชั่วเกิดจากตัวเราเอง ต่างคนต่างทำเอา
เอง ไม่มีใครทำให้ใครได้ เราจะเป็นคนดีเราก็ต้องทำ

เขาเอง เราจะเป็นคนชั่ว เราก็ต้องทำเขาเอง เราจะ
 มี^๕ม^๕ค^๕ว^๕ส^๕ช^๕ เราก็ทำเขาเอง เราจะโง่^๕เข^๕ลา^๕ เราก็ทำ
 เขาเอง เราจะฉลาดเฉลียว^๕ เราก็ทำเขาเอง เราจะมี^๕
 ท^๕ก^๕ช^๕ เราก็ทำเขาเอง เราจะมี^๕ส^๕ช^๕ เราก็ทำเขาเอง เรา
 จะ^๕ต^๕ก^๕น^๕ร^๕ก^๕ข^๕น^๕ส^๕ว^๕ร^๕ร^๕ก^๕ เราก็ทำเขาเอง เราทำอย่างใด
 เราก็^๕ไ^๕ค^๕อย่าง^๕นั้น^๕ เราทำ^๕ค^๕ก^๕ไ^๕ค^๕ เราทำ^๕ช^๕ว^๕ก^๕ไ^๕ค^๕ช^๕
 เพราะ^๕ค^๕ช^๕ว^๕เป็น^๕ของ^๕ท^๕ว^๕ผู้^๕ทำ^๕ ถ้า^๕ค^๕ช^๕ว^๕เกิด^๕ไ^๕ค^๕เพราะ^๕การ^๕
 อ^๕น^๕ว^๕อน^๕แล้ว^๕ คน^๕ท^๕ง^๕ห^๕ล^๕า^๕ย^๕ก^๕ค^๕ง^๕ไม่^๕มี^๕ใคร^๕ป^๕ร^๕ส^๕พ^๕ล^๕ย^๕ท^๕่าง^๕ๆ^๕
 เพราะ^๕คน^๕ท^๕ง^๕ห^๕ล^๕า^๕ย^๕ก^๕อ^๕น^๕ว^๕อน^๕เป็น^๕ค^๕ว^๕ย^๕ก^๕ัน^๕ท^๕ก^๕น^๕ น^๕แ^๕ส^๕ด^๕ง^๕
 ว่า^๕ ภัย^๕ท^๕ง^๕ห^๕ล^๕า^๕ย^๕เกิด^๕จาก^๕การ^๕ทำ^๕ของ^๕คน^๕น^๕ั้น^๕เอง^๕

๓. เด็ก ๆ ของเราเกิด คนทั้งหลายที่เกิดมาในโลก
 น^๕ ไม่^๕เหมือน^๕กัน^๕เลย^๕จน^๕คน^๕เดีย^๕ว^๕ บาง^๕ต^๕น^๕ก^๕มี^๕ร^๕ปร่าง^๕ส^๕ว^๕ย^๕
 งาม^๕ บาง^๕คน^๕ก^๕มี^๕ร^๕ปร่าง^๕ข^๕เห^๕ว^๕ บาง^๕คน^๕ก^๕ย^๕าก^๕จน^๕เข^๕็ญ^๕ใจ^๕
 บาง^๕คน^๕ก^๕มี^๕ม^๕ง^๕มี^๕ บาง^๕คน^๕ก^๕มี^๕โร^๕ค^๕ภัย^๕ไ^๕้^๕เจ^๕็บ^๕มา^๕ก^๕ บาง^๕คน^๕ก^๕
 มี^๕โร^๕ค^๕น^๕้อย^๕ บาง^๕คน^๕เกิด^๕ใน^๕ต^๕ระ^๕ก^๕ล^๕ส^๕ง^๕ บาง^๕คน^๕เกิด^๕ใน^๕
 ต^๕ระ^๕ก^๕ล^๕ด^๕ำ^๕ บาง^๕คน^๕มี^๕ท^๕ก^๕ช^๕ บาง^๕คน^๕มี^๕ส^๕ช^๕ บาง^๕คน^๕อายุ^๕สั้น^๕
 บาง^๕คน^๕อายุ^๕ย^๕ืน^๕ ถึง^๕เด็ก^๕ ๆ^๕ ก^๕ค^๕ง^๕เคย^๕เห็น^๕มา^๕ข้าง^๕แล้ว^๕

๔. ที่เป็นอย่างนี้เพราะกรรม คือการกระทำ
 ของคนเราแต่ละแบ่งคนเราให้ต่างกัน เพราะคนเรา
 กระทำไม่เหมือนกัน คนเราจึงต่างกันเด็กคนไทยชั้น
 เรียนหนังสือ เด็กคนนั้นก็มีความรู้ เด็กคนไหน
 เกลียจคร้านไม่เล่าเรียน เด็กคนนั้นก็มีความรู้ไม่
 สอບได้กตทก เห็นใคอยู่ชกๆ อย่างนี้แหละ เวลาเรียนยัง
 เป็นอย่างนี้แล้ว โตเป็นผู้ใหญ่ไปข้างหน้าไม่ทำงานทำ
 การ ก็ต้องต่างกันอีก เรืองเหล่านะ โทษใครไม่ได้เลย
 ต้องโทษตัวเราเอง เพราะตัวเราเองทำเอาเองทั้งนั้น
 เด็กงเซอกรรมคือการกระทำของตนเอง.ณ

๕. คนที่ไม่เชอกรรมนั้น ย่อมไม่เชอความ
 สามารถของตัวเอง ยิ่งกว่านั้นยังคหมันตนเองอีก ค
 หมันตนเองว่าจะทำใคไม่ได้ จึงมีวแต่เกลียจคร้าน จะ
 เรียนหนังสือกตถกตนเองว่าจะเรียนไม่รุ ผลสุดท้ายก็
 กลายเป็นคนโง่ คนที่ไม่เชอกรรมนั้น มีความคคความ
 เห็นไม่เป็นของตัวเอง จะทำอะไรก็คอยถูกัยคอยยาม
 มีวผลกวันประกนพรุ้ง ที่สุดก็ไม่ได้ทำ ถึงจะทำก็คอง

ล่าช้าไป ทำให้เสียเวลาโดยใช่เหตุ พอที่จะแล้วเสร็จ
เร็วก็รีบกลับล่าช้า ถ้าเป็นการเดินทาง พอที่จะถึงเร็ว
ก็กลับถึงช้า ถ้าหากมีเหตุขัดข้องอย่างใดอย่างหนึ่ง
เกิดขึ้นเสีย ก็เลยไม่สำเร็จตามความประสงค์ที่เคย
นึกเพราะไม่เชื่อกรรมคือการกระทำของตนเอง ถ้าเชื่อ
กรรมคือการกระทำของตนเองแล้ว จะไม่เป็นอย่าง
นี้เลย

๖. คนที่ไม่เชื่อกรรมคือการกระทำของตนเอง
มีความเชื่อที่ชั่ว สัจทุกข์ไม่เกิดจากตนคิดเห็น
ว่ามาแต่คนอื่น จะเห็นได้เมื่อคนเช่นนั้นถูกภัยบางอย่าง
ครอบงำ หรือต้องการอะไรบางอย่าง ก็ทำการบวงสรวง
เช่นบดเจ้าบั้ง บดผีบั้ง บดเทวดาบั้ง โดยที่สักแต่ว่า
พระพุทธรูป เขาก็บดอันชวนให้เป็นอย่างนั้นบ้าง
อย่างนั้นบ้าง ผลที่สุดก็เหลวไหลทั้งหมด

ที่เห็นได้ง่าย คนที่ไม่เชื่อกรรมนั้น เมื่อถึงคราว
ช่วยไข้ ต้องการจะให้ไข้หายก็บด ผลที่สุดก็ไม่หาย
เพราะกรรมที่ไข้ต้องกินยาจึงจะหาย ถ้าช่วยไข้บด

ยานหายไ้แล้ว เราจะต้องมีหมอไว้ทำไม เราจะต้อง
มีโรงพยาบาลไว้ทำไม บางคนทง^๕ทก^๕กันยาหายแท้ๆ
แต่เพราะตัวไ้^๕ย^๕ยานไว้^๕ก^๕้วย ก็กลับไปเชือว่า^๕ย^๕ยาน
หายอยู่^๕น^๕เอง คนที่^๕ไม่^๕เชือ^๕กรรม^๕ยอม^๕มี^๕ความ^๕ค^๕ึก^๕ความ^๕
เห็น และการกระทำ^๕แปลก^๕ไป^๕จาก^๕ปรก^๕ติ^๕อย่าง^๕นี้^๕แหละ

๗. จง^๕นึก^๕ก^๕ง^๕่าย^๕ๆ^๕ก็^๕แล้ว^๕กัน ถ้า^๕หา^๕กว่า^๕ค^๕ิ^๕ชั่ว^๕
สุข^๕ทุก^๕ข์ สำ^๕เร^๕ง^๕ไ้^๕ค^๕้วย^๕การ^๕อ^๕น^๕ว^๕อน^๕จ^๕ริง^๕ๆ แล้ว^๕จะ^๕มี^๕
ไ้^๕ใคร^๕เป็น^๕คน^๕ช^๕ว^๕ จะมี^๕ไ้^๕ใคร^๕เป็น^๕คน^๕มี^๕ทุก^๕ข์ จะมี^๕ไ้^๕ใคร^๕เป็น^๕คน^๕
ยาก^๕จน จะมี^๕ไ้^๕ใคร^๕เป็น^๕คน^๕เจ^๕็บ^๕ย^๕ว^๕ เพราะ^๕ทุก^๕คน^๕ไม่^๕ต^๕้อง^๕
การ^๕เป็น^๕คน^๕ช^๕ว^๕ ทุก^๕คน^๕ไม่^๕ต^๕้อง^๕การ^๕มี^๕ทุก^๕ข์ ทุก^๕คน^๕ไม่^๕
ต^๕้อง^๕การ^๕เป็น^๕คน^๕ยาก^๕จน ทุก^๕คน^๕ไม่^๕ต^๕้อง^๕การ^๕เจ^๕็บ^๕ย^๕ว ทุก^๕
คน^๕ร^๕ก^๕ิ^๕สุข^๕เกล^๕ย^๕ค^๕ทุก^๕ข์^๕ค^๕้วย^๕กัน^๕ทั้ง^๕นั้น เมื่อ^๕อ^๕น^๕ว^๕อน^๕ไ้^๕
หร^๕อย^๕ย^๕าน^๕ไ้^๕ ทุก^๕คน^๕ต^๕้อง^๕มี^๕สุข ทุก^๕คน^๕ต^๕้อง^๕มี^๕ม^๕ง^๕
ทุก^๕คน^๕ต^๕้อง^๕ไม่^๕เจ^๕็บ^๕ย^๕ว เพราะ^๕เรา^๕อ^๕น^๕ว^๕อน^๕ไ้^๕และ^๕ทุก^๕คน^๕
ก็^๕ร^๕จ^๕ก^๕อ^๕น^๕ว^๕อน

๘. แต่^๕เพ^๕ระ^๕เหตุ^๕ก^๕ิ^๕ความ^๕จ^๕ริง^๕ ไม่^๕เป็น^๕อย่าง^๕นี้^๕

ความจริงเป็นเพราะการกระทำ คือกรรมของตนเองต่าง
 หาก เมื่อคนทั้งหลายทำไม่เหมือนกัน คนทั้งหลายจึง
 ต่างกัน คนทำเหตุก็ได้รับผลก็ คนทำชั่วยก็ได้รับผล
 ชั่ว คนทำเหตุแห่งความสุขก็มีสุข คนทำเหตุแห่ง
 ความทุกข์ก็มีทุกข์

อนึ่ง กรรมคือการกระทำของเราแต่ละ จะ
 เป็นตัวแทนของเราต่อไป เราทำไว้ไม่ดี ความไม่ดี
 ของเราก็จะเป็นตัวแทนเราอยู่ในโลก เราทำไว้ดี
 ความดีของเราก็จะเป็นตัวแทนเราอยู่ในโลก ที่เห็นได้
 ง่าย เรารู้จักคนตายไปก่อนเราทั้งนาน ๆ หลายร้อย
 หลายพันปี ก็เพราะการงานของคนทั้งหลายเหล่านั้น
 เช่น เรารู้จักพระพุทธเจ้าได้ ก็เพราะงานของท่าน เรา
 รู้จักพระร่วงเจ้าได้ ก็เพราะงานของท่าน เรารู้จักพระ
 นเรศวรมหาราชได้ ก็เพราะงานของท่าน เรารู้จัก
 พระเจ้าตากได้ ก็เพราะงานของท่าน คนสำคัญอื่น ๆ
 นอกจากนั้นที่เรารู้จักได้ ก็เพราะงานของท่านเหล่านั้น
 ๙. ท่านท้อออกขอมาน เราไม่เคยรู้จักตัวท่าน

เลย แต่เรา^๒รู้จักซื้อท่านได้ ก็เพราะท่านทำงานไว้ ถ้า
 เราจะว่าไม่ใช่เพราะงานของท่านเหล่านั้นแล้ว ทำไม
 คนอื่น ๆ ที่เกิดในยุคเดียวกับท่านเหล่านั้น เราจึงไม่รู้^๒
 จักซื้อท่านเล่า จะไม่มีคนเกิดร่วมยุคร่วมสมัยกันข้าง
 เทียวหรือ อย่างไรก็ดียังมีแน่ แต่ที่เราไม่รู้จัก ก็เพราะ
 คนทั้งหลายเหล่านั้นไม่ได้ทำงานอันสำคัญไว้ ถึงตัว
 เราเองก็เหมือนกัน คนที่^๕เกิดมาภายหลังเรา ไม่ทันได้
 เห็นเรา จะรู้จักเราได้ก็เพราะงานของเรา ถ้าเราได้
 ทำงานไว้แล้ว งานนั้นแหละจะเป็นตัวแทนของเรา
 ต่อไป

๑๐. ลำพังร่างกายไม่ใช่ของถาวร เกิดมา
 ต้องตาย จะเป็นอยู่ได้ก็เพียงชั่วคราวอย่างมากก็ไม่เกิน
 ร้อยปี ในระหว่างร้อยปีนั้นเราจะใช้ร่างกายได้อย่างแท้
 จริงก็ไม่มากนัก ถ้าจะกำหนดอายุอย่างสูง เราจะใช้
 ได้ก็เพียงหกสิบปี เกินนั้นไปถึงจะยังไม่ตาย ร่างกาย
 ก็ไม่ยอมให้ใช้เสียแล้ว เช่นตาเคยเห็นได้ชัด ก็กลับ
 มืดมัว หูเคยได้ยินชัดก็กลับตึง ขาแขนเคยคล่อง

แคล้วคลาดเฉยชา จะลงนังยืนเดินไม้สควทงั้น

๑๑. ในระหว่างทกลียบ้นเกล้า ที่เสียไปเปล่า เพราะเราไม่เคยงสากหลายบ เป็นเวลาเตรียมตัวเอนอง ้วยการเล่าเรียนทหลายบ รวมเวลาเอนองตนน ตาม ธรรมเนียมทหลายบ ยังกะเหลือออกสามสิบห้าบ ใน สามสิบห้าบนั้นต้องคคเวลากินเวลานอนเวลาเล่นออกเสีย อย่างน้อยก็ครึ่งหนึ่ง คงเหลือออกสิบเจ็ดบครึ่ง ในสิบ เจ็ดบครึ่งน เรายังมีเบบม้วยเสียอีก คงเหลือเวลาที่ เป็นของเราแท้ ๆ ที่ เรา จะทำงานอะไร ๆ จัง ๆ ก็ไม่กั บนัก ในระหว่างนี้ถ้าเราไม่รีบทำม้วยเกยจกร้านเสีย เรา ก็ต้องเสียเวลาไปเปล่า ๆ อีก

๑๒. การเสียเวลาไปเปล่านี้ ไม่ใช่เสียแต่ เวลาเท่านั้น ชีวิตของเราทพลอยเสียไปด้วย ถ้าใคร มัวผลัดวันประกันพรุ่งอยู่แต่เพียงเล็กน้อย ก็เท่ากับ ทอนอายุหรือทำลายชีวิตของตนเองให้สั้นเข้า เพราะ เราต้องเสียงานที่เราควรจะทำไปด้วย จงรีบทำเถิด เวลาที่ยังมีร่างกายสมบูรณ์ไม่เจ็บไม่ป่วย จงฉวย

โอกาสทำเสียให้ได้ อย่างมีผลก็อยู่เลย , ความใช้ไม่
 รอทำ ความตายไม่รอทำ ถ้ามีวัตรผลก็อยู่แล้ว ฉวย
 ว่าความเจ็บไข้มาถึงเข้าเราที่จะเสียเวลาต่อไปอีก ถ้า
 ถึงตายลงทั้งที่ยังไม่ได้ทำอะไรเป็นหลักฐาน ก็จะเป็น
 การตายเปล่าที่เคียดชัง อย่างมีวัตรช้ำอยู่เลย จงรีบเร่ง
 กระทำเถิด

๑๓. เด็ก ๆ ก็ทำงานของเด็ก คือจงตั้งใจ
 เถ้าเรียนศึกษาหาวิชาความรู้ไว้ จะเรียนวิชาอะไรก็
 แลวแต่ความสมัครใจของตน แต่ต้องเรียนให้พอ
 เหมาะแก่่อัตถภาพของตน คือให้ควรแก่กำลังทรัพย์
 และกำลังปัญญา เรียนวิชาอันใด ต้องให้ถึงที่สุด
 ของวิชานั้น วิชาความรู้ที่เรียนไม่ถึงที่สุด ชื่อว่า
 ไม่ควรแก่่อัตถภาพ เพราะความรู้ที่ตนนั้นย่อมไม่
 อำนวยประโยชน์แก่ผู้เรียน เพราะฉะนั้น เมื่อเรียนต้อง
 เรียนให้ถึงที่สุดของการเรียน วิชาความรู้ที่เรียนถึงที่
 สุดนั้นนั่นแหละเรียกว่าควรแก่่อัตถภาพ การเรียนอย่าง
 นั้น ย่อมอำนวยประโยชน์แก่ผู้เรียน เด็ก ๆ จงขยันเล่า

เรียนเด็ก โตเป็นผู้ใหญ่ถึงชั้นทำงานด้วยวิชา
 ความรู้ที่โตเล่าเรียนไว้นั้น หาทรัพย์มาเลี้ยงตนเลี้ยง
 ครอบครัวของตน เลี้ยงพ่อแม่ของตน ทำบุญทำกุศล
 เพื่อชำระจิตใจของตนให้ผ่องใส ตั้งเนื้อตั้งตัวไว้ในโลก
 ด้วยความสวัสดิ์

เด็กๆ จึงมีความเชื่อมั่นในกรรมด้วยคำว่าทำก
 ไรก็ได้ ทำชั่วได้ชั่ว ดังนี้

บทส่งท้าย

๑. เด็กโตอ่านเรื่องนมาตลอดแล้ว คงจะเห็น
ได้แล้วว่า คนเราต้องมีความเชื่อที่มั่นคงจะอยู่เย็นเป็น
สุขได้ เพราะตามธรรมชาติเด็กยังมีอวัยวะและจิตใจไม่
สมบูรณ์พอที่จะคิดอะไรทำอะไรตามลำพังตนเองได้ จะ
ต้องอาศัยพ่อแม่คอยชี้แจงแนะนำสั่งสอนว่า อย่างไร
ควรทำ อย่างไรไม่ควรทำก่อน เพราะพ่อแม่ท่านย่อม
รู้ว่าอย่างไรถูก อย่างไรผิด อย่างไรดี อย่างไรไม่ดี
อย่างไรควรทำ อย่างไรไม่ควรทำ และท่านย่อมหวัง
แก่ลูกของท่านจริง ๆ เพราะฉะนั้นเราจึงต้องเชื่อพ่อ
เชื่อแม่

๒. อันวิชาความรู้ทั้งหลายที่เราจะรู้ได้นั้น ถ้า
พึ่งตัวเรา ถึงเราจะมีกำลังกายและจิตใจทำอะไรได้ คิด

อะไรก็ได้ก็จริง แต่เราจะมีอะไรเองไม่ได้เลย ต้องมีผู้
แนะนำ ต้องมีตัวอย่างให้เราเห็นก่อน เราจึงจะทำให้
คิดได้ ครูเป็นผู้สอนวิชาความรู้ให้แก่เรา ครูเป็นผู้
หวังดีต่อเรา ต้องการให้เราเป็นผู้มีความรู้จริง ๆ
เพราะฉะนั้น เราจึงต้องเชื่อครู

๓. การที่เราอยู่เย็นเป็นสุขได้ตั้งแต่เกิดมาจน
บัดนี้ ก็เพราะเรามีผู้ปกครอง ตั้งแต่พ่อแม่ท่านคอยค
ดูแลเรา เราจะมีทุกข์อย่างไร ท่านคอยป้องกันและกำจัด
เราจะมีสุขอย่างไร ท่านคอยชี้แจงคอยส่งเสริม คอย
ดูแลความสุขความทุกข์ของเรา คอยช่วยทนบำรุงสุข
ของเราอันเป็นส่วนเฉพาะเพียงครอบครัวหนึ่ง

ขยายความออกไปเป็นประเทศชาติ ในประเทศ
ในชาติก็จะต้องมีการปกครอง เพื่อความมั่นคงของประเทศ
ชาติ ถ้าประเทศชาติไม่มีการปกครองเป็นหลักฐาน
ประชาชนก็ไม่มีความสุข เพราะประเทศชาติมีการ
ปกครองเป็นหลักฐาน เราจึงอยู่เย็นเป็นสุข เพราะฉะนั้น

เราจึงต้องเชื่อผู้ปกครอง

๔. อันความประพฤติทางกายก็ดี ทางวาจาก็ดี ที่ปรากฏออกมา เป็นทำได้ พุทไธนี้ ทั้งดีทั้งไม่ดี ย่อมเนื่องมาแต่ใจเป็นสำคัญ ถ้าใจคิดผิด ทำผิดพูดก็ผิด ถ้าใจคิดถูก ทำถูกพูดก็ถูก ถ้าทำผิดพูดผิด คนผู้ทำผู้พูดก็กลายเป็นคนไม่ดี ถ้าทำถูกพูดถูก คนผู้ทำผู้พูดก็กลายเป็นคนดี แต่ใจจะคิดดีก็คิดชอบได้ จะต้องไม่หลงคิด

อันหลักที่จะทำให้คิดดีก็คิดชอบนั้น ต้องอาศัยหลักความจริง คือหลักธรรมของศาสนาในประเทศไทย เรานี้มีพระพุทธศาสนาเป็นหลักของประเทศ หลักธรรมที่เป็นหลักของใจ ก็คือคำสอนของพระพุทธเจ้า คนที่ประพฤติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ย่อมถึงซึ่งความบริสุทธิ์ได้ เพราะฉะนั้น เราจึงต้องเชื่อพระพุทธเจ้า

๕. เก่งๆ ไปได้เห็นมาแล้วว่า เด็กนักเรียนด้วยกัน อยู่โรงเรียนเดียวกัน เรียนชั้นเดียวกัน ครูคนเดียวกัน

แต่เด็กบางคนเรียนสำเร็จ เด็กบางคนเรียนไม่สำเร็จ
 บางคนสอบไล่ได้ บางคนสอบไล่ตก บางคนได้คะแนนสูง
 บางคนได้คะแนนต่ำ อย่างนี้เราจะโทษครูอย่างไรได้
 ท่านสอนอย่างเดียวกัน แต่นักเรียนไม่เหมือนกัน ที่เป็น
 อย่างนี้ ก็เพราะนักเรียนนั่นเอง บางคนตั้งใจเรียนดี
 บางคนก็เกียจคร้านไม่ตั้งใจเรียน

คนบางคนก็ยากจน บางคนก็มั่งมี บางคนเป็นคน
 ดี บางคนเป็นคนชั่ว ที่เป็นอย่างนั้นจะโทษใครได้ ต้อง
 โทษตัวเอง ตัวเองทำเอาเองทั้งนั้น เพราะที่ชั่วเกิดแต่ตัว
 เอง คนจะดีก็ต้องทำเอาเอง คนจะชั่วก็ต้องทำเอาเอง
 เพราะการกระทำทุกอย่างทั้งดีทั้งชั่วเป็นของตัวทำ ใคร
 ทำดีก็ได้ดี ใครทำชั่วก็ได้อชั่ว เพราะฉะนั้น เราจึงต้อง
 เชื้อกรรม คือการกระทำของเราเอง

๖. เมื่อสรุปลงแล้วก็กำหนดไว้ว่าคนเราต้องมี
 ความเชื่อคนอนอย่างหนึ่ง เชื่อตนเองอย่างหนึ่ง แต่
 การเชื่อคนอนนั้นมักต้องเลือกเชื่อ คนอนที่ควรเชื่อเท่านั้น

ก็คือ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ผู้ปกครอง พระพุทธเจ้า
 เชื้อตนเอง ก็คือเชื้อกรรม ไ้แก่การกระทำของตนเองว่า
 ต้องเป็นของตน คนต้องมีความเชื่ออย่างนี้ จึงจะตั้งตัวได้
 เป็นหลักฐาน มีความสุขสบายได้ในโลก

เดี๋ยวยุบอย่างนี้แล้ว จึงทำตนให้เป็นคนมีความ
 เชื่ออย่างนี้ เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว ก็จงมีความเชื่ออย่าง
 นี้ เมื่อมีความเชื่ออย่างนี้ เช่นเด็กก็จะเป็นคนดี โตเป็น
 ผู้ใหญ่ก็จะเป็นพลเมืองดีของชาติ ทำประเทศชาติ
 ศาสนาให้เจริญมั่นคงถาวรต่อไป

ล มาคมการกุศลวัดหัวลำโพง

มีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อสมานสามัคคี ในระหว่างสมาชิกและญาติมิตรของสมาชิก
๒. เพื่อช่วยเหลือจัดการ ศึกษา การ กุศล สาธารณประโยชน์ และเผยแผ่วิทยาการ
๓. เพื่อบำเพ็ญ ประโยชน์ ช่วยเหลือ สมาชิก ผู้มีฐานะ โดยมุ่งการกุศลเป็นสำคัญ